

Урок 7. 23.09.22

Іван Карпенко-Карий
(І. Тобілевич). Основне про
життєвий і творчий шлях
митця, світогляд,
багатогранність діяльності.
Жанрова різноманітність
творів. І. Карпенко- Карий і
«театр корифеїв».
Драматургічне новаторство
письменника

Іван Карпенко-Карий
народився 17 (29) вересня
1845 року в селі
Арсенівка Бобринецького
повіту Херсонської
губернії в родині
управителя поміщицького
маєтку.

Батько, Карпо Адамович, походив із зубожілого дворянського роду. Не маючи ні землі, ні чинів, ні освіти, він змушений був усе життя служити в поміщиків.

Мати, Євдокія Зіновіївна Садовська, походила з колись вільного козацького роду, який потрапив у кріпацьку залежність, тому Карпові Адамовичу довелося викупити її з кріпацтва.

Батько хоч і був дворянином, проте не мав достатньо документів для підтвердження дворянського походження. Він багато разів безуспішно добивався визнання свого благородного статусу, але так і не досягнув омріяної мети, оскільки в багатьох паперах по-різному фігурувало прізвище предків: Тобілевич, Тобелевич.

Іван був найстаршим серед шести дітей Тобілевичів. Четверо з них стали активними діячами театру корифеїв. Ще двоє братів, які, хоча в історію мистецтва не ввійшли, теж мали хист: Петро – акторський, грав навіть деякі жіночі ролі, а Михайло був суфлером.

Брати Тобілевичі

Іван та Микола
Тобілевичі

Іван Тобілевич

Початкову освіту Іван отримав у дядя, а восени 1855 року одинадцятирічного хлопчину батьки віддали навчатися до Бобринецького повітового училища, яке хлопець закінчив з відзнакою.

Бобринське повітове училище

Оскільки для вступу на державну службу треба було мати не менш як шістнадцять років, то Іван спочатку влаштувався на писарську посаду в канцелярії містечка Мала Виска з платнею 2 карбованці і 50 копійок на місяць. Згодом він зайняв таку ж посаду в Бобринецькій ратуші. Пізніше був прийнятий на державну службу до повітового суду канцелярським служителем третього розряду.

З 1965 року в місті Єлисаветграді
Херсонської губернії Тобілевич працює
в повітовому, потім у міському поліцейському
управлінні.

Театральна площа міста
Єлисаветграда

Служачи секретарем
поліції в Єлисаветграді,
Карпенко-Карий був
єдиним, хто приязно
ставився до всіх людей,
незалежно від стану, і
не брав хабарів.

У 1868–1869 роках – секретар міського
поліцейського управління в Херсоні.

У 1869 році одружився
з Надією Тарковською.

Надія Карлівна народила йому 7
дітей. 1881 — І.Карпенко-Карий
втратив дружину, наступного
року померла дочка Галина.

Діти Карпенка-Карого з нянею

1871 року неподалік міста Єлисаветграда на землі, що дісталася дружині у спадок, заклав садибу, яку після смерті коханої назвав на її честь Надеждівка (зараз — заповідник-музей Івана Карповича Карпенка-Карого «Хутір Надія»).

У 1883 році за зв'язок з українськими революційними гуртками й постачання паспортів революціонерам був звільнений від служби й незабаром засланий на три роки (потім термін продовжили) в місто Новочеркаськ під гласний нагляд поліції.

На засланні одружився вдруге
на Софії Дітковській.

Софія Дітковська –
хористка трупи М.Старицького

Софія підійшла до нього й
несподівано освідчилася в
коханні. Іван подивився на
неї та сказав: «Ти молода,
тобі треба йти у життя, я ж
своє життя вже віджив».
Софія отримала відмову,
однак не здалася...

На той момент їй було 25
років, йому – майже 40.

Згодом гласний нагляд
було замінено на
негласний (тривав до
1895 року). Сім'я
Тобілевичів
отримала дозвіл
повернутися на хутір
Надія.

У 1888–1890 роках - актор трупи
Миколи Карповича Садовського.

І. К. Карпенко-Карий — Павлик («Вісточкина вахта»
Карпенко-Карого)

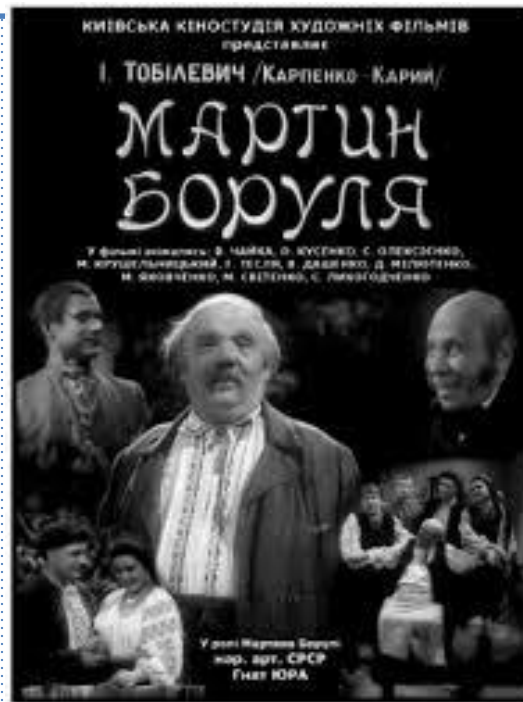

І. К. Карпенко-Карий — Ватажський («Богдан Хмельницький»
Старицького)

Пізніше організував «Товариство російсько-малоросійських артистів під керівництвом Саксаганського», яке на межі століть було найкращим українським театральним колективом.

Працюючи на сцені з 1889 року і до кінця життя як професійний актор, Іван Тобілевич створив низку неповторних сценічних образів, які є справжнім скарбом тогочасного реалістично-побутового театру й предтечею українського модерного театру.

Могила І.К.Тобілевича на
кладовищі села
Карлюгівка, поблизу
хутора «Надія»

У 1906 році Іван Карпенко-Карий захворів, залишив сцену й виїхав на лікування до Німеччини. 15 вересня 1907 року він помер у Берліні. Тіло перевезено в Україну й поховано на кладовищі в селі Карлюжині біля хутора Надія.

Іван Франко про Карпенка-Карого: «Він був одним з батьків новочасного українського театру, визначним артистом та при тім великим драматургом, якому рівного не має наша література...».

1969 року на хуторі Надія
відкрито літературно-
меморіальний музей Івана
Карпенка-Карого.

Творча спадщина Карпенка-Карого охоплює оповідання «Новобранець», драматичні твори (18 п'єс і 3 етюди), а також критичні праці, рецензії й переклади.

Характеристика творчості

- автор із великою викривальною силою показує типові явища розвитку суспільства в Україні, висміює негативне в житті народу, звертається до історичної тематики, засуджуючи поведінку зрадника, закликає до єдності народу, до єдності ватажка й мас;
- притаманна варіантність тлумачення образів, музичність і філософічність;
- характерна дотичність до світової культури (паралелі з творчістю Шекспіра, Кальдерона, Бомарше, Гоголя та Островського, образами тогочасної зарубіжної драматургії);
- особлива концепція жінки (серед жіночих образів майже немає негативних персонажів);

Характеристика творчості

- ❑ новаторство драматурга полягає в тому, що він поставив на першому плані суспільно-психологічну характеристику провідних персонажів і з великою правдою розкрив ідейний задум своїх творів;
- ❑ ніколи не будував сюжетів своїх п'єс на поодиноких фактах, що не мали соціальної цінності;
- ❑ Івана Карпенка-Карого по праву називають творцем соціальної драми.

Домашнє завдання:

- Опрацювати стор. 70-75 за підручником;
- виконати тестові завдання на перевірку вивченого матеріалу за посиланням <https://cutt.ly/mXoodt6>